

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010–2020: Odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier”

COM(2010) 636 wersja ostateczna

(2011/C 376/15)

Sprawozdawca: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Dnia 13 stycznia 2011 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010–2020: Odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier

COM(2010) 636 wersja ostateczna.

Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 31 sierpnia 2011 r.

Na 474. sesji plenarnej w dniach 21–22 września 2011 r. (posiedzenie z 21 września) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął 151 głosami – 5 osób wstrzymało się od głosu – następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje europejską strategię w sprawie niepełnosprawności 2010-2020 jako instrument aktywnej polityki mający na celu wprowadzenie w życie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) i wywiązanie się przez UE z jej zobowiązań wynikających z zawarcia Konwencji ONZ. Jest to oficjalne potwierdzenie Konwencji ONZ przez UE uznające jej prawnie wiążący status. EKES wzywa UE do podjęcia następnych i równie ważnych kroków, którymi są ratyfikacja protokołu fakultatywnego oraz zapewnienie poszanowania jej postanowień w obowiązującym i przyszłym prawodawstwie wtórnym. EKES uważa, że Konwencja ONZ określa jasne ramy, które umożliwiają osobom niepełnosprawnym wnoszenie wkładu w realizację ich potencjału, jeżeli zapewni się uczestnictwo i zaangażowanie.

1.2 EKES proponuje powiązanie realizacji europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności z realizacją strategii „Europa 2020”. Państwa członkowskie powinny uwzględnić w swych krajowych programach reform konkretne cele dotyczące osób niepełnosprawnych w celu pomiaru skali ubóstwa, stopy zatrudnienia i poziomu edukacji.

1.3 EKES przyjmuje z zadowoleniem inicjatywę Komisji Europejskiej mającą na celu wydanie dyrektywy dotyczącej przeciwdziałania dyskryminacji⁽¹⁾ na podstawie art. 19 TFUE⁽²⁾. Apeluje do państw członkowskich i Parlamentu Europejskiego,

by – pod warunkiem dostosowania do Konwencji ONZ artykułów dotyczących uznawania niepełnosprawności – przyjęły silne i odpowiednie prawodawstwo europejskie, które rozszerzałoby ochronę praw osób niepełnosprawnych poza dziedzinę zatrudnienia.

1.4 EKES podkreśla wartość dodaną, którą wnoszą konsultacje z organizacjami osób niepełnosprawnych oraz ich czynne zaangażowanie przy opracowywaniu i wdrażaniu przepisów i polityk zgodnie z art. 4 ust. 3 Konwencji ONZ i art. 11 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE). Partnerzy społeczni mogą również odgrywać istotną rolę i powinni w większym stopniu uwzględnić kwestię niepełnosprawności w negocjacjach. EKES wzywa do wprowadzenia w życie porozumienia ramowego dotyczącego integracyjnych rynków pracy, którą 25 marca 2010 r. zawarli europejscy partnerzy społeczni, i wnosi, by państwa członkowskie przyjęły konkretne środki finansowe w celu wsparcia rokowañ zbiorowych w sprawie niepełnosprawności. Zwraca uwagę, że polityka zatrudnienia dla osób niepełnosprawnych musi koncentrować się na wszystkich etapach życia, a w szczególności na uczeniu się przez całe życie, rekrutacji, ciągłości zatrudnienia i ponownym zatrudnieniu, przy pozytywnym stosowaniu prawodawstwa dotyczącego pomocy państwa. EKES również z zadowoleniem przyjmuje i popiera wspólne działania związków zawodowych i stowarzyszeń, takich jak wspólna konferencja Europejskiej Konfederacji Związków Zawodowych i Europejskiego Forum Osób Niepełnosprawnych.

1.5 EKES uważa, że Europę bez barier należy stworzyć poprzez przyjęcie europejskiego aktu w sprawie dostępności, tj. silnych i odpowiednich wiążących przepisów zapewniających osobom niepełnosprawnym możliwość korzystania z prawa do swobody przemieszczania się oraz dostępu do towarów, usług i budynków. Należy wskazać odpowiednie i skuteczne mechanizmy egzekwowania i monitorowania zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym.

⁽¹⁾ COM(2008) 426 wersja ostateczna.

⁽²⁾ TFUE – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, art. 19 ust. 1: „Bez uszczerbku dla innych postanowień Traktatów i w granicach kompetencji, które Traktaty powierzają Unii, Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, może podjąć środki niezbędne w celu zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną”.

1.6 Uwzględnienie dostępności zwiększy konkurencyjność Europy i przyczyni się do ożywienia koniunktury dzięki stworzeniu nowych rynków wspomagających towarów i usług oraz nowych miejsc pracy. EKES z zadowoleniem przyjmuje zawartą w przedmiotowej strategii propozycję zapewnienia do 2015 r. pełnej dostępności stron internetowych sektora publicznego i stron internetowych, za pośrednictwem których świadczone są podstawowe usługi dla obywateli.

1.7 EKES uważa, że europejska karta mobilności byłaby konkretnym i skutecznym narzędziem propagowania swobody przemieszczania się osób niepełnosprawnych poprzez umożliwienie im dostępu do usług w UE. Wdrożenie europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności powinno doprowadzić do przyjęcia europejskiej karty mobilności, która byłaby stosowana we wszystkich państwach członkowskich.

1.8 EKES apeluje o poszanowanie godności człowieka i równości przy opracowywaniu polityk UE. Wzywa do podniesienia poziomu świadomości w całym społeczeństwie, w tym na szczeblu rodziny, na temat osób niepełnosprawnych, a także poszanowania ich praw i godności oraz do walki ze stereotypami dotyczącymi osób niepełnosprawnych w zakresie zatrudnienia, edukacji i w innych obszarach. EKES uważa, że działania UE mające na celu pokonanie różnic między państwami członkowskimi, jeśli chodzi o sytuację osób niepełnosprawnych, w tym zachęcanie wszystkich środków masowego przekazu do krzewienia świadomości na temat zdolności i wkładu osób niepełnosprawnych, wnosi wartość dodaną. EKES zaleca opracowanie wskaźników niepełnosprawności w celu zgromadzenia spójnych danych dotyczących wszystkich obszarów życia danej osoby i monitorowania liczby niepełnosprawnych obywateli z myślą o osiągnięciu celów strategii „Europa 2020” w zakresie zmniejszenia odsetka uczniów przedwcześnie kończących naukę, ubóstwa i bezrobocia.

1.9 EKES uważa, że do zapewnienia zorganizowanego zarządzania europejską strategią w sprawie niepełnosprawności potrzebny jest Europejski Komitet ds. Niepełnosprawności, a do koordynacji i monitorowania europejskiego i krajowego wdrażania Konwencji, zgodnie z art. 33 ust. 1 Konwencji ONZ, potrzebny jest silniejszy i skuteczniejszy mechanizm. EKES będzie również stale oceniać jej wdrażanie.

1.10 EKES potępia negatywny wpływ kryzysu finansowego na życie osób niepełnosprawnych i na ich możliwość korzystania z praw. Apeluje o wspieranie osób niepełnosprawnych w czasie kryzysu i przestrzega przed ograniczaniem wydatków społecznych ze względu na środki oszczędnościowe. W tym celu oraz w celu sfinansowania wdrażania przedmiotowej strategii i Konwencji ONZ należy wykorzystać europejskie fundusze strukturalne i inne narzędzia finansowe. Na przykład w przypadku funduszy strukturalnych potrzebne są dodatkowe mechanizmy, takie jak bezpośredni przydział funduszy (rozdział) na działania ukierunkowane na osoby niepełnosprawne i inne wrażliwe grupy. Przyszła polityka spójności musi być zgodna z Konwencją ONZ, a art. 16 obecnego rozporządzenia musi zostać faktycznie wprowadzony w życie.

1.11 EKES stwierdza, że wszyscy, w tym osoby dotknięte niepełnosprawnością psychospołeczną, osoby potrzebujące większego wsparcia, a także dzieci i kobiety niepełnosprawne powinny w pełni korzystać z praw człowieka i podstawowych

wolności na równych zasadach z innymi osobami. Uznaje i popiera prawo do samodzielnego życia, a także podkreśla potrzebę wsparcia przechodzenia z instytucjonalnych do środowiskowych systemów opieki.

1.12 EKES zaleca, by przyszłe wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 uwzględniały status prawny europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności i Konwencji ONZ w UE, a także umożliwiły ich włączenie do głównego nurtu polityki i ich wdrażanie. Wieloletnie ramy finansowe muszą służyć nadrzędnym celom krzewienia praw podstawowych oraz włączenia społecznego osób niepełnosprawnych, a także przewidywać inwestycje w przeciwdziałanie dyskryminacji i zapewnienie dostępu.

2. Wprowadzenie

2.1 Komunikat, przyjęty przez Komisję Europejską w listopadzie 2010 r., jest podstawowym instrumentem polityki dla osób niepełnosprawnych. W europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności wskazano osiem głównych dziedzin: dostępność, uczestnictwo, równość, zatrudnienie, kształcenie i szkolenie, ochronę socjalną, zdrowie i działania zewnętrzne. W każdym z tych obszarów główne działania zaplanowano na okres 2010–2015, po upływie którego opracowane zostaną nowe inicjatywy, a strategia zostanie poddana przeglądowi. Celem europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności jest wsparcie wdrażania Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencji ONZ), a także wskazanie mechanizmów jej wdrażania w polityce UE, w tym w instytucjach UE. Określono w niej również ilość wsparcia potrzebnego na finansowanie, badania naukowe, podnoszenie świadomości, sporządzanie statystyk i gromadzenie danych. Komunikatowi towarzyszą dwa istotne dokumenty: wykaz konkretnych działań zaplanowanych na lata 2010–2015⁽³⁾ oraz dokument roboczy⁽⁴⁾ objaśniający strategię w świetle Konwencji ONZ.

2.2 EKES wzywa do skutecznego wdrożenia Konwencji ONZ za pomocą zmiany i rozwoju prawodawstwa europejskiego.

2.3 EKES uważa, że polityki UE powinny odzwierciedlać zmianę paradygmatu wprowadzoną przez Konwencję ONZ w odniesieniu do opieki medycznej i praw człowieka oraz zobowiązuje się do stosowania podejścia do niepełnosprawności opartego na modelu społecznym.

2.4 EKES zaleca uwzględnienie następującego fragmentu Konwencji ONZ: „Do osób niepełnosprawnych zalicza się te osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełne i skuteczne uczestnictwo w życiu społecznym, na równych zasadach z innymi osobami”⁽⁵⁾.

⁽³⁾ SEC(2010) 1324 wersja ostateczna.

⁽⁴⁾ SEC(2010) 1323 wersja ostateczna.

⁽⁵⁾ Art. 1 konwencji: <http://www.un.org/disabilities/default.asp?id=261>.

2.5 EKES zdecydowanie uważa, że każdy człowiek ma prawo do życia i podkreśla, że osobom niepełnosprawnym prawo to przysługuje na takich samych zasadach jak innym.

2.6 EKES potępia to, że osoby niepełnosprawne znajdują się w trudnej sytuacji, ponieważ są poddawane równocześnie kilku formom dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, języki, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub inne, przynależność do mniejszości narodowej, sytuację majątkową, urodzenie, wiek, orientację seksualną lub inny status.

2.7 EKES przyjmuje do wiadomości, że osoby niepełnosprawne stanowią ok. 16 % ludności UE, tj. 80 mln osób. Stanowią one również jedną szóstą ludności aktywnej zawodowo w UE, a 75 % z tych osób, które mogą potrzebować intensywnej pomocy, nie ma dostępu do zatrudnienia. 38 % osób niepełnosprawnych w wieku od 16 do 34 lat zarabia o 36 % mniej niż osoby sprawne⁽⁶⁾.

2.8 EKES ponawia swoje zobowiązanie do promowania równości i integracji osób niepełnosprawnych, co pokazywał już w przeszłych opiniach⁽⁷⁾, zarówno w przypadku wdrażania europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności i Konwencji, jak i w realizacji działań zewnętrznych UE.

2.9 EKES apeluje o skuteczne środki służące przeciwdziałaniu przedwczesnemu przerywaniu nauki szkolnej, zważywszy że w przypadku osób niepełnosprawnych istnieją dwukrotnie mniejsze szanse rozpoczęcia nauki na poziomie wyższym niż w przypadku innych osób.

2.10 EKES apeluje o dokonanie przeglądu dyrektywy 2000/78/WE ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy w celu spełnienia postanowień Konwencji ONZ. W istocie, zgodnie z tą Konwencją, odmowę racjonalnego dostosowania otoczenia do potrzeb osób niepełnosprawnych w trakcie stosowania i transpozycji dyrektywy należy uznać za formę dyskryminacji. EKES wzywa państwa członkowskie do prawidłowego wdrożenia dyrektywy, a Komisję Europejską – do odpowiedniego monitorowania jej zastosowania.

2.11 EKES popiera wykorzystanie funduszy strukturalnych do doprowadzenia do ożywienia koniunktury i osiągnięcia spójności społecznej⁽⁸⁾. W przyszłym rozporządzeniu należy zachować niedyskryminację i dostępność jako zasady przekrojowe i uznać wartość dodaną uczestnictwa organizacji osób niepełnosprawnych na każdym etapie procesu (opracowanie, wdrażanie, zarządzanie, ocena i monitorowanie). Przepisy dotyczące niedyskryminacji i dostępności należy wzmocnić w rozporządzeniu jako kryteria. Konieczne jest wzmocnienie art. 16 omawianego rozporządzenia, a Komisja Europejska i państwa członkowskie muszą zadbać o jego wdrażanie i egzekwowanie.

2.12 Konieczne jest również zbadanie stosownych mechanizmów pomocy finansowej⁽⁹⁾, takich jak bezpośredni przydział funduszy (rozdział) na działania ukierunkowane na

osoby niepełnosprawne⁽¹⁰⁾ i inne wrażliwe grupy w celu skoncentrowania polityki spójności na odpowiednich priorytetach⁽¹¹⁾. EKES zalecał już ukierunkowanie funduszy na konkretne cele związane z włączeniem społecznym⁽¹²⁾. Ponadto w celu zapewnienia pomocy niezbędnej do wprowadzenia w życie zasad Konwencji ONZ i realizacji europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności należy całościowo uwzględnić włączenie społeczne osób niepełnosprawnych jako kategorię wydatków.

2.13 EKES uważa, że dzieci niepełnosprawne powinny w pełni korzystać ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności na równi z innymi, a także przypomina Konwencję o prawach dziecka i wynikające z niej zobowiązania.

2.14 EKES apeluje o przechodzenie z instytucjonalnych do środowiskowych systemów opieki w celu poszanowania praw osób niepełnosprawnych do samodzielnego życia. Fundusze europejskie nie powinny być przeznaczane na budowę czy renowację instytucji, lecz na finansowanie procesu przechodzenia z instytucjonalnych do środowiskowych systemów opieki, w tym na przekształcanie instytucji w usługi środowiskowe. Podkreśla potrzebę propagowania odpowiednich standardów życia i aktywnego starzenia się.

3. Ocena europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności 2010–2020

3.1 EKES uważa, że europejska strategia w sprawie niepełnosprawności częściowo odzwierciedla ambitne cele Konwencji ONZ oraz że obszary działania w ramach strategii są odpowiednie i powinny zostać wzmocnione w kontekście Konwencji ONZ.

3.2 EKES wyraża ubolewanie nad tym, że równość płci nie jest przekrojowym zagadnieniem europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności. EKES apeluje o oddzielne przedstawienie danych dotyczących niepełnosprawności dla każdej płci oraz o uwzględnienie w statystykach dotyczących płci również niepełnosprawnych kobiet. EKES zaleca sporządzanie budżetu z uwzględnieniem aspektu płci w ramach instrumentów finansowych dotyczących niepełnosprawności. Podczas realizacji europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności zapewnione powinno być uwzględnianie aspektu płci.

3.3 EKES wyraża zadowolenie, że europejska strategia w sprawie niepełnosprawności wskazuje na brak danych dotyczących niepełnosprawności, i apeluje o opracowanie wskaźników służących do pomiaru odsetka zatrudnienia i ubóstwa wśród osób niepełnosprawnych oraz ich dostępu do edukacji.

3.4 Uznając znaczenie prewencji, o czym mowa w europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności w części dotyczącej zdrowia, EKES zwraca jednak uwagę, że lepszym rozwiązaniem byłoby skoncentrowanie strategii na zapewnieniu praw osób niepełnosprawnych, zamiast na ujmo-waniu ich łącznie z prewencją.

⁽⁶⁾ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/themes>.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 354 z 28.12.2010, s. 8–15.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 132 z 3.5.2011, s. 8–14.

⁽⁹⁾ Idem.

⁽¹⁰⁾ COM(2010) 636 wersja ostateczna.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 234 z 22.9.2005, s. 27–31; Dz.U. C 162 z 25.6.2008, s. 92–95; Dz.U. C 354 z 28.12.2010, s. 8–15; COM(2010) 636 wersja ostateczna.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 120 z 16.5.2008, s. 73–81, pkt 4.5.2.

3.5 EKES z zadowoleniem przyjmuje zdecydowaną koncentrację strategii na dostępności i jej pozytywnym wpływie na społeczeństwo (np. osoby starsze i osoby z ograniczeniami ruchowymi). Dostępne przedsiębiorstwa zyskają większą liczbę klientów (15 % konsumentów). Nowe produkty tworzą nowe rynki i są źródłem zrównoważonego wzrostu gospodarczego⁽¹³⁾. EKES przypomina rezolucję Rady UE, w której stwierdzono, że „taka dostępność stanowi sam fundament integrującego społeczeństwa opartego na niedyskryminacji”⁽¹⁴⁾.

3.6 EKES popiera wykorzystanie funduszy strukturalnych do zapewnienia odpowiedniego finansowego wsparcia realizacji europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności. EKES w szczególności sugeruje bardziej skuteczne wykorzystanie Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) do wsparcia integracji rynku pracy i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) do podwyższenia poziomu dostępności w Europie.

3.7 EKES uważa, że europejska strategia w sprawie niepełnosprawności powinna dodatkowo wspierać samodzielne życie osób niepełnosprawnych dzięki opiece środowiskowej i deinstytucjonalizacji. Fundusze europejskie powinny być inwestowane w celu wsparcia opieki środowiskowej i zapewnienia jej odpowiedniej jakości.

3.8 EKES zaznacza⁽¹³⁾, że aktywne włączenie musi być powiązane z rynkiem pracy i musi zapewniać odpowiedni poziom dochodów oraz dostęp do wysokiej jakości usług społecznych, co powinno znajdować wyraz w warunkach życia również tych osób, które znajdują się poza rynkiem pracy⁽¹⁵⁾.

3.9 EKES uważa, że UE, która jest największym na świecie dawcą pomocy zewnętrznej, powinna dawać przykład i propagować uwzględnianie aspektów niepełnosprawności w działaniach prowadzonych w ramach współpracy.

3.10 EKES wspiera integracyjny jednolity rynek i wzywa do obowiązkowego uwzględniania aspektów społecznych w zamówieniach publicznych, co dotyczy zwłaszcza propagowania dostępności, poprzez przyjęcie ambitnego i prawnie wiążącego Europejskiego aktu w sprawie dostępności, a także promowania zatrudnienia, niedyskryminacji i jakości usług społecznych. Z zadowoleniem przyjmuje europejskie upoważnienie normalizacyjne 473⁽¹⁶⁾ i wzywa, by obowiązkowe normy w zakresie dostępności wspierały prawodawstwo w dziedzinie zamówień publicznych, przy czym przykładem powinno być amerykańskie ustawodawstwo w zakresie dostępności⁽¹⁷⁾. EKES uznaje, że przy określaniu takich norm istotne znaczenie ma dialog między instytucjami, przedsiębiorstwami i

społeczeństwem obywatelskim⁽¹⁸⁾. W przyszłości potrzebny jest jednak prawnie wiążący i bardziej zorganizowany mechanizm, ponieważ jak dotąd działał on z ograniczonym powodzeniem w praktyce.

3.11 EKES zachęca Parlament Europejski, Radę Europejską i Komitet Regionów, by wyznaczyły sobie ambitne cele w zakresie ochrony praw osób niepełnosprawnych i zadbały o odpowiednie wdrażanie Konwencji ONZ w Unii Europejskiej.

4. Realizacja i zarządzanie

4.1 EKES apeluje o zorganizowane zarządzanie europejską strategią w sprawie niepełnosprawności za pośrednictwem Europejskiego Komitetu ds. Niepełnosprawności, jako konkretnego instrumentu wzmacniającego istniejącą już grupę wysokiego szczebla ds. niepełnosprawności, tak by funkcjonował on jako mechanizm koordynacji służący do wdrożenia i monitorowania Konwencji ONZ zgodnie z jej art. 33 ust. 1.

4.2 EKES uważa, że do zapewnienia koordynacji europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności i Konwencji ONZ na szczeblu krajowym potrzebne są krajowe komitety ds. niepełnosprawności. Powinny one zapewniać udział organizacji osób niepełnosprawnych w procesie koordynacji, a także współpracować z krajowymi punktami koordynacji i pokrewnymi podmiotami europejskimi.

4.3 EKES uważa, że skład Europejskiego Komitetu ds. Niepełnosprawności powinien zapewniać uczestnictwo przedstawicieli osób niepełnosprawnych oraz konsultacje z EKES-em i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami i organizacjami osób niepełnosprawnych.

4.4 EKES zobowiązuje się do przyjęcia wiodącej roli w promowaniu Konwencji ONZ jako pierwszego międzynarodowego traktatu o prawach człowieka ratyfikowanego przez UE. Popiera wewnętrzne wdrożenie europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności i Konwencji ONZ. Będzie również podnosił poziom świadomości poprzez organizację takich wydarzeń jak konferencja wysokiego szczebla we współpracy z innymi instytucjami UE oraz organizacjami przedstawicielskimi osób niepełnosprawnych.

4.5 EKES apeluje o należyte uwzględnienie postanowień art. 33 ust. 1 i 2 Konwencji ONZ, które powinny zostać wprowadzone w życie bez zbędnej zwłoki i we współpracy z reprezentatywnymi organizacjami osób niepełnosprawnych. EKES podkreśla, że za realizację tego zadania powinien bezpośrednio odpowiadać sekretarz generalny Komisji oraz że istotne znaczenie ma zapewnienie całkowitej niezależności i pluralizmu mechanizmu monitorowania.

4.6 EKES przypomina zobowiązanie do zaangażowania osób niepełnosprawnych i ich organizacji przedstawicielskich w proces wdrażania i monitorowania Konwencji ONZ, w tym europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności, zgodnie z art. 33 ust. 3 Konwencji ONZ oraz art. 11 TFUE.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 354 z 28.12.2010, s. 8–15.

⁽¹⁴⁾ Rezolucja Rady (2008/C 75/01).

⁽¹⁵⁾ Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy (Eurofund).

⁽¹⁶⁾ M/473 – upoważnienie normalizacyjne dla CEN, CENELEC i ETSI do uwzględniania zasady „projektowania dla wszystkich” (*„design for all”*) w odpowiednich inicjatywach normalizacyjnych.

⁽¹⁷⁾ Dz.U. 354 z 28.12.2010, s. 8–15. Ustawa o niepełnosprawnych Amerykanach (ang. ADA) to ramy prawne zakazujące dyskryminacji osób niepełnosprawnych w dziedzinie zatrudnienia, transportu, mieszkalnictwa publicznego, komunikacji i działalności rządowej. W ustawie tej ustanowiono również wymogi dla usług telekomunikacyjnych.

⁽¹⁸⁾ Zob. normy stosowane już na podstawie mandatów 376 i 420 oraz łącze:

<http://cms.horus.be/files/99909/MediaArchive/M420%20Mandate%20Access%20Built%20Environment.pdf>.

4.7 EKES za istotne uważa monitorowanie realizacji krajowych działań w ramach europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności, które mają zostać przeprowadzone do 2015 r., poprzez dopilnowanie, by państwa członkowskie przedstawiały sprawozdania z postępów. Komisja Europejska powinna również przedstawiać sprawozdania z osiągnięć na szczeblu europejskim. Realizacja europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności powinna być powiązana ze strategią „Europa 2020”. Państwa członkowskie powinny uwzględnić konkretne cele dotyczące osób niepełnosprawnych w krajowych programach reform w celu pomiaru skali ubóstwa, stopy zatrudnienia i poziomu edukacji.

4.8 Przyszłe programy finansowania realizowane przez Komisję Europejską, zastępujące program Progress, powinny wspierać uczestnictwo organizacji osób niepełnosprawnych, zarówno organizacji integrujących („cross-disability”), jak i organizacji osób z konkretnymi upośledzeniami. Ułatwi to wprowadzanie w życie Konwencji ONZ.

4.9 EKES wzywa odpowiednie zainteresowane strony, np. związki zawodowe, pracodawców, usługodawców, podmioty gospodarki społecznej i organizacje osób niepełnosprawnych, do aktywnego udziału w stosowaniu europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności – w zakresie ich zadań i funkcji.

4.10 EKES uważa, że podmioty gospodarki społecznej mają do odegrania kluczową rolę w poprawie sytuacji życiowej osób znajdujących się w trudnym położeniu i w zwiększeniu ich szans na znalezienie zatrudnienia, a także uzyskanie dostępu do towarów i usług.

4.11 EKES zachęca związki zawodowe i pracodawców do włączenia klauzul dotyczących niepełnosprawności do rokowań zbiorowych w celu wspierania integracyjnych rynków pracy i realizacji europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności. Państwa członkowskie powinny przyjąć konkretne środki finansowe w celu wsparcia negocjacji.

4.12 EKES uważa, że europejska strategia w sprawie niepełnosprawności powinna wspierać współpracę między krajowymi organizacjami osób niepełnosprawnych a krajowymi radami gospodarczymi i społecznymi, aby dodatkowo rozpowszechnić tę strategię.

4.13 EKES apeluje o uwzględnienie potrzeb osób, które wymagają intensywnego wsparcia i które dotknięte są niepełnosprawnością psychospołeczną, we wszystkich obszarach europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności.

5. Przegląd europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności w 2015 r. i nowe ramy po 2020 r.

5.1 EKES opowiada się za dokładnym przeglądem europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności oraz za ambitnym ustaleniem listy działań po 2015 r. mających na celu zwalczanie dyskryminacji i zapewnienie równości w UE.

5.2 EKES opowiada się za przeglądem obowiązującego prawodawstwa UE i systematycznym włączaniem zasad Konwencji ONZ do nowego prawodawstwa i nowych polityk UE.

5.3 EKES popiera dokonanie całościowego przeglądu przedmiotowej strategii do 2013 r., aby zapewnić zgodność z postanowieniami Konwencji ONZ i uwzględnić między innymi takie obszary jak prawo do życia i równość wobec prawa.

5.4 Za najważniejsze cele strategii EKES uważa równość w zakresie zatrudnienia, edukacji, swobody przemieszczania się i w innych istotnych obszarach życia osób niepełnosprawnych.

5.5 EKES powtarza, że konieczne jest zasięgnięcie jego opinii przed przedstawieniem Komitetowi ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych sprawozdania z wdrażania przez UE.

5.6 EKES przypomina znaczenie spójnych danych dla rozwoju polityki oraz dla odpowiedniej oceny europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności i apeluje o opracowanie wskaźników dotyczących konkretnie niepełnosprawności na szczeblu UE.

Pierwsze propozycje nowej listy działań realizowanych w ramach europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności po 2015 r.

5.7 EKES zamierza ściśle monitorować wprowadzanie w życie europejskiego aktu w sprawie dostępności w państwach członkowskich po przyjęciu wniosku ustawodawczego Komisji przez Parlament Europejski i Radę jako wiążącego prawodawstwa. EKES apeluje o konkretny plan mający na celu zapewnienie dostępności wszystkich instytucji UE (infrastruktury, procedur rekrutacji, posiedzeń, stron internetowych i informacji) dla osób niepełnosprawnych.

5.8 EKES podkreśla znaczenie zmiany artykułów na temat niepełnosprawności zawartych we wniosku Komisji Europejskiej dotyczącym dyrektywy w sprawie przeciwdziałania dyskryminacji, tak by dostosować je do Konwencji ONZ, i apeluje do państw członkowskich o konsekwentne przyjmowanie silnego prawodawstwa europejskiego, które rozszerzałoby ochronę praw osób niepełnosprawnych poza dziedzinę zatrudnienia.

5.9 EKES uważa, że nowa lista działań do realizacji po 2015 r. powinna zawierać środki ukierunkowane na szczególną sytuację osób dotkniętych niepełnosprawnością psychospołeczną, niepełnosprawnych kobiet i dziewcząt, dzieci i osób starszych oraz osób, które potrzebują intensywnego wsparcia.

5.10 EKES podkreśla konieczność zapewnienia możliwości pełnego korzystania przez osoby niepełnosprawne ze swobody przemieszczania się. Opowiada się za przyjęciem europejskiej karty mobilności opartej na wzajemnym uznawaniu świadczeń rzeczowych dla niepełnosprawnych we wszystkich państwach UE jako narzędzia umożliwiającego im swobodne przemieszczanie się w UE na równi z innymi obywatelami UE. Podobnie jak karta parkingowa, karta mobilności powinna mieć również na celu zapewnienie dostępu do różnych usług oferowanych przez wiele instytucji prywatnych i publicznych np. transportu publicznego, muzeów itd. EKES oczekuje konkretnych propozycji usunięcia barier w przenoszeniu zasiłków z tytułu niepełnosprawności oraz konkretnych usług wsparcia np. pomocy publicznej w zakresie niepełnosprawności i technologii wspomagającej.

5.11 EKES proponuje utworzenie centrum monitorowania niepełnosprawności, które analizowałoby sytuację osób niepełnosprawnych w UE, zajmowało się wymianą sprawdzonych rozwiązań i wspierałoby rozwój polityki.

5.12 EKES apeluje o opracowanie i wdrożenie prawnie wiążących wysokiej jakości europejskich ram usług na rzecz społeczności w państwach członkowskich.

5.13 EKES podkreśla, że główny nurt edukacji powinien mieć charakter integracyjny. EKES proponuje nauczanie języka migowego w szkołach podstawowych, zatrudnienie nauczycieli wykwalifikowanych w posługiwaniu się alfabetem Braille'a i inne stosowne sposoby wspierania niepełnosprawnych uczniów.

5.14 EKES apeluje o opracowanie wspólnego europejskiego systemu oceny na podstawie podejścia opartego na prawach człowieka ⁽¹⁹⁾.

5.15 EKES sugeruje propagowanie równości osób niepełnosprawnych wobec prawa. Trybunał Sprawiedliwości oraz sądy

krajowe muszą być dostępne i przedsięwziąć wszelkie stosowne środki w celu zwalczania dyskryminacji.

5.16 EKES przypomina, że prawo do głosowania jest niezbywalnym prawem człowieka uznanym w Konwencji ONZ w odniesieniu do wszystkich osób niepełnosprawnych. Przypomina wszystkim zainteresowanym instytucjom, że o prawie do głosowania i kandydowania w wyborach mogą decydować tylko wymogi dotyczące wieku i obywatelstwa. EKES zdecydowanie i jednoznacznie odrzuca pomysł ograniczania prawa do głosowania lub kandydowania w wyborach ze względu na niepełnosprawność czy to za pomocą nakazu sądowego, czy innych środków. EKES apeluje do instytucji UE i państw członkowskich o zniesienie dyskryminujących przepisów dotyczących opieki prawnej, tak by umożliwić wszystkim osobom niepełnosprawnym korzystanie z praw politycznych na równi z innymi. Odnotowuje, że racjonalne dostosowanie procedur, obiektów i materiałów związanych z udziałem w głosowaniu do potrzeb osób niepełnosprawnych jest niezbędne do zagwarantowania prawa do udziału w wyborach krajowych i wyborach do Parlamentu Europejskiego.

5.17 EKES apeluje o informacje dowodzące skuteczności istniejących instrumentów polityki, jeśli chodzi o poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych. Komitet proponuje, aby uzyskać je poprzez finansowanie projektów, analiz i badań UE.

Bruksela, 21 września 2011 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

⁽¹⁹⁾ Wspólny system oceny niepełnosprawności oparty na prawach zapisanych w Konwencji ONZ za pośrednictwem ICF (Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia).